

5. ULUSLARARASI MUĞLA ARICILIK VE ÇAM BALI KONGRESİ

SONUÇ RAPORU

1-5 Kasım 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilen 5. Uluslararası Muğla Arıcılık ve Çam Balı Kongresi kapsamında dünyada ve ülkemizde sektörün durumu ve geleceği, arı yetiştiriciliği, koloni yönetimi, gen kaynaklarının korunması, ıslahı ve kullanımı, ana arı üretimi ve damızlık sorunu, arı sağlığı, hastalık ve zararlıları, arı ürünleri ve üretim teknolojileri, kalite ve pazarlama, gıda güvenliği ve sürdürülebilirliği, arı-orman ve çevre ilişkileri, idari ve hukuki konular, tozlaşma, üretim alanlarının organizasyonu ve rasyonel kullanımı, yeni üretim alanlarının açılması, yerleşim sorunları ve apiterapi gibi konular ilgili bakanlıklar, üniversiteler, çeşitli illerin arı yetiştirme birlikleri, Türkiye Arı Yetiştiricileri Merkez Birliği, sanayiciler ve çok geniş bir üretici kitesinden oluşan bütün paydaşlarla birlikte tartışılmıştır. Bu bağlamda ele alınan başlıca konulardan aşağıda sunulan temel çıktılar elde edilmiştir.

1-Arıcılığın Dünyadaki Durumu, Doğaya ve Ekonomiye Katkısı

Doğaya sağladıkları polinasyon hizmetlerinin yanında, bal arıları özellikle kırsal kesimde çok önemli bir geçim kaynağı oluşturmaktadır. Çok değerli bir üretim faaliyeti olan arıcılığın önemi tüm dünyada giderek artmaktadır. Türkiye kaliteli bal ile diğer arı ürünleri üretimi ve ihracatı açısından çok büyük bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyel, uluslararası standartlar doğrultusunda Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, üniversiteler, üreticiler ve ihracatçı birliklerinin ortak eylem planları ile geliştirilmeli ve böylece doğaya ve ekonomiye olan katkıları artırılmalıdır. Ülke arıcılığının beklenen seviyelere ulaşabilmesi için üreticilerin güncel teknik bilgilerle donatılması amacıyla sistemli bir şekilde uygulanacak eğitim programlarının uygulanması önemle vurgulanmıştır.

2- Arı Irkları ve Islah

Kongrede sunulan bildirilerin çoğunda, ülkemizde ve dünya genelinde arı ırklarında gözlenen genetik kirlenme sorununun acilen ele alınması gerektiği, aksi halde toplu arı ölümlerinin daha korkutucu seviyelere ulaşabileceği vurgulanmıştır. Dünyadaki arı ırklarının yaklaşık % 20'sini barındıran ve bir gen merkezi durumunda olan Türkiye'de ciddi bir damızlık ana arı sorunu yaşanmaktadır. Ülke arıcılığını tehdit eden bu sorun acilen çözüme kavuşturulmalıdır. Ülkemizde gerçekleştirilen ticari ana arı üretiminin özüne uygun olarak yapılması için gerekli önlemlerin alınması, yasak olmasına rağmen yurt dışından çeşitli yollarla kaçak ana arı girişinin ve kullanımının engellenmesi için gereken düzenlemeler ve yaptırımlar acilen hayata geçirilmelidir. Ülkemizde üstün verim özelliklerine sahip ırk ve ekotiplerin tescil edilebilmesi için gerekli çalışmaların yapılması gerektiği, farklı genetik özelliklere sahip her bölge için ana arı üretim istasyonları kurularak, arıcıya bölgesel ana arı temininin taşıdığı önem vurgulanmıştır. Tescil çalışmaları için, ülkemizde arı ıslahında moleküler genetik ve biyoinformatik veri tabanı oluşturacak çalışmalara hız verilmesi

gerektiği ve ıslah çalışmalarının elde edilecek bu parametreler çerçevesinde yürütülmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ülkemizde yaygın olan ger arıcılık faaliyetinin belirli bir sistem içerisinde yürütülebilmesi için bakanlık tarafından nektar kaynaklarının haritalandırılması ve belirlenen alanlardan arıcıların belirli bir düzenleme ile yararlanmalarının sağlanması gerekmektedir. Bu şekilde yapılacak kontrollü üretim çalışmaları ile arı sağlığı konusundaki sorunların, bakım ve yönetim sorunlarının azalacağı; böylelikle arı ıslahı ve ıslah politikalarının sağlıklı bir şekilde sürdürülebilirliğinin sağlanmış olacağı görüşü üzerinde önemle durulmuştur.

Kongre kapsamında, Türkiye’de ıslah konusunda çalışma yapan zooteknist, biyolog, veteriner ve bakanlık yetkilileri ile genel bir ‘‘lkesel gen kaynaklarının belirlenmesi, korunması ve ıslahı’’ konulu st kurul alıştayı düzenlenmiş ve uygulanacak proje ve yöntemler konusunda görüş birliğine varılmıştır. alıştay sonunda, elde edilen damızlıkların üreticiye aktarılması konusunda önemli kararlar alınmıştır.

3- Arı ve Orman İlişkisi

Arı-orman ilişkileri çerçevesinde Orman ve Su İşleri Bakanlığı’nın talebi üzerine gerçekleştirilen bir başka çalıştayda, üreticinin sorunları, beklentileri ve bakanlık yetkililerinin konuya bakış açıları, verilen hizmetler ve üreticiden beklentileri tartışılmıştır. Bu alıştay sonucunda üretim alanlarının üreticilere daha çok açılması, rasyonel kullanımı, ormanların korunması, ıslahı ve yeni bal ormanları oluşturulması konusunda önemli adımlar atılmıştır.

am balı üretim alanlarında planlı bir şekilde transplantasyona izin verilmesi ve bu alanlardaki yapılaşmaların engellenmesi gerekmektedir. Arıcıların gezgin arıcılık şartlarında konaklama yerlerinin, doğada sağlıklı şartlarda üretim yapabilmelerini sağlayacak şekilde düzenlenmesi (yol, su ve diğer temel ihtiyaçların karşılanabileceği alanların oluşturulması) gerekmektedir. Bu yaklaşımların ülkemiz bal marka değerinin geliştirilmesi konusunda büyük katkılar sağlayacağı kararına varılmıştır.

4- Arı rnleri

Kongrede, lkemizde üretilen balların ve özellikle am balının, dünyaya tanıtılabilmesi amacı ile gereken standartların oluşturulması ve bu alandaki bilimsel çalışmaların desteklenmesinin önemi ortaya konmuş ve dünyada tekel konumunda olduğumuz am balı üretiminde ulusal bir strateji planının gerekliliği vurgulanmıştır. Ayrıca arıcı kayıt sisteminin detaylandırılması ile üretim çıktılarının (polen, propolis, arı sütü, vb) kayıt altına alınmasının önemi anlatılmıştır. Arı rnlerinin sağlıktaki değerini vurgulanarak, monofloral ve polifloral ballar ile diğer arı ürünleri (polen, propolis, arı sütü, arı ekmeği, apilarnil, arı zehiri, ana arı larvası, apis totale, arı havası, arı yogası vb.) retiminin taşıdığı önem belirtilmiştir.

Kaliteli ve standart arı ürünlerinin markalaşma ile dünya arı ürünleri sektöründe rekabet gücü yüksek bir pazar oluşturabileceği konusu vurgulanmıştır. Arı rnlerinin üretim, saklama, işleme, paketleme ve pazarlaması konusunda sektör olarak bütün paydaşların gerekli çalışmalara ağırlık vermeleri gerektiği üzerinde durulmuştur. Üreticilere gerekli eğitimlerin sağlanması ve arı sütü üretiminde deneyimli üreticilerin tecrübelerini diğer üreticilere aktarabilmeleri imkanı oluşturulmuştur. Bu amaç ile kongre kapsamında ‘‘retici Konuşuyor’’ başlıklı tartışma grubu

oluşturulmuş ve bu konuda geleceğe yönelik eğitim programlarının arazi koşullarında gerçekleştirilmesine yönelik önemli kararlar alınmıştır.

5- Sektör Konuşuyor

Kongre dahilinde 2 akşam, 21:00-24:00 saatleri arasında, ülkemiz arıcılığının tüm sorunları taraflarca (birlikler, yetiştiriciler, üniversiteler, kamu kuruluşları, sektör temsilcileri ve sanayiciler gibi) ele alınmıştır. Sorunlara ilişkin etkin çözüm önerileri de bu çalışma grubu içerisinde belirlenmiştir. Gezginci arıcılarımızın sorunlarının da ele alındığı ve bakanlık yetkililerinin de bulunduğu bu oturumlarda üretici sorun ve taleplerinin ilgili birimlere ulaştırılma şansı doğmuştur. Ülkemizdeki koloni başına verim düşüklüğü üzerinde tartışılmış, floral alanların genişletilmesi ve bu alandaki desteklemelerin mevcut arıcılığın geliştirilmesi yönünde yapılması gerekliliği vurgulanmıştır.

Piyasadaki tatlandırıcı ve diğer yapay ürünlerin arıcılık sektöründe kullanımının önüne geçilmesi konusunda fikir birliğine varılmıştır.

Arıcılarımızın daha nitelikli ve kaliteli eğitim alabilmesi amacıyla, şu an Milli Eğitim Bakanlığı sorumluluğu altında yürütülen arıcılık eğitimlerinin Üniversite bünyesindeki öğretim üye ve elemanları tarafından verilmesinin büyük önem taşıdığı vurgulanmıştır. Aynı zamanda eğitimin görsel ve uygulamalı olmasının gerçek faydayı sağlayacağı fikrine ulaşılmıştır.

Ülkemizdeki arıcılardan alınan balın toptan fiyatının arz-talep ilişkisi ile uyumlu olmadığı üretici tarafından dile getirilen sorunların en başında önemle vurgulanmıştır. Üreticiler kilogram bazında ürünlerini maliyetlerinin 3-4 TL altında fiyatla satmak zorunda bırakılmakta ve üretim maliyetini karşılamak durumunda kalan üretici kredi batağından kurtulamaktadır. Bu da ülke arıcılığımızın gelişmesine engel olmakta ve böylece bu mesleğe genç üretici ilgisi giderek azalmaktadır. İlgili bakanlıkların bu konuya acilen bir bakış açısı getirmesi ve gerekli düzenlemelerin hayata geçirilmesinin gerekli olduğuna dair karar alınmıştır. Arıcılarımızın ürettiği balın market raflarında bal adı altında satılan tatlandırıcılar ile maalesef rekabet eder hale gelmiştir. Arıcılarımızın ürettiği doğal balın hakim olduğu bir pazar oluşturulması hem üreticilerimizi hem de bak tüketen tüketicinin sağlığını koruyacaktır. **Bunun için ise mutlaka barkod sistemi uygulanarak arıcıların ürettiği doğal ballar barkodlanmalıdır.** Diğer sektörlerdeki destekleme modellerinin arıcılık sektörüne de uyarlanabilmesinin gelişmekte olan arıcılığımıza taze kan niteliğinde fayda sağlayacağı ısrarla vurgulanmıştır.

Üreticimizi korumak amacıyla bal dışsatımını özendirmek için vergi iade oranının artırılması, iç tüketimi korumak amacıyla bal ve diğer arı ürünleri dış alımında kota uygulanması, gümrük vergisi ve fon düzenlemeleri ile dış alıma sınırlar getirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Ayrıca ülkemizde “Ulusal Bal Konseyi”nin kurulmasının taşıdığı önem belirtilerek, konunun sağlayacağı yararlar üzerinde somut gerekçeler öne sürülmüştür. Bunun yanısıra **devlet tarafından kovan başına verilen desteğin kolonilerin bölünmesine ve bunun sonucunda üretim ve yaşama gücünü kaybetmelerine neden olduğu belirtilmiş ve bu desteklerin üretilen bal ve diğer arı ürünleri miktarına göre düzenlenerek daha sağlıklı bir destek sistemi oluşturacağına ayrıca çiftçilere sağlanan mazot desteğinin gezginci arıcılarımıza da verilmesi konusunda fikir birliğine varılmıştır.**

6- Arı Sağlığı ve Girdiler

Kongre kapsamında temizlik, hijyen ve dezenfeksiyonun önemi vurgulanmış, bakım hatalarından kaçınılmasının önemi açıklanmıştır. Varroa'da toplu mücadelenin önemi ve ruhsatsız arı ilaçlarının arıcılığımıza verdiği zarar net bir şekilde ifade edilmiştir. **Özellikle Varroa ile toplu mücadelede bakanlık destekli programların uygulanması üzerine kararlar alınmıştır.** Aynı zamanda son yıllarda yaygınlaşan *Nosema ceranae* hakkında bilgiler verilmiş, tedavi ve korunması hakkında önerilerde bulunulmuştur. Özellikle Amerikan Yavru Çürüklüğü konusunda ilaç kullanımının gereksizliği vurgulanmış, hemen hemen her olguda ülkemizde yasak olan antibiyotiklerin kullanımının sakıncaları aktarılmıştır.

Tarım alanlarının ilaçlanması durumunda arıcılarımız arılarını kaybetmekte ve önemli düzeyde ekonomik kayıplar yaşanmaktadır. Bu konuda öncelikle bitkisel üreticilerin arıcılık ve tarım ilaçlamaları konusunda bilgilendirilmesi, medya kamu spotlarıyla toplumsal farkındalık yaratılması, ilgili bakanlıkların gerektiğinde cezai yaptırım uygulaması üzerinde önemde durulmuştur, Ayrıca Ülkemizde Arı Hastalık ve Zararlıları konusunda uzmanlaşmış Veteriner sayısının artırılması saha çalışmalarında etkin rol almaları gerektiği vurgulanmıştır.

Sağlıklı girdi kullanımının önemi vurgulanmış ve bu doğrultuda temel petek üretim ve basım tesislerinde kapsamlı kontrol ve denetim mekanizmalarının hayata geçirilmesinin gerekliliği ortaya konulmuştur. Üreticilerin arı sağlığı konusunda sürekli eğitimler ile bilgilendirilmesinin önemi vurgulanmış, **ruhsatsız ilaçların merdiven altı üretimi** ile ivedilikle mücadele edilmesinin gerekliliği ve cezai yaptırımlar konusunda düzenlemelerin şart olduğu yönünde görüş ve öneriler ortaya konmuştur. Kongrede sağlıklı arı, sağlıklı ürün ve sağlıklı yaşam ana teması katılımcılara kapsamlı olarak aktarılmıştır.

7- Apiterapi ve Apimedika

Bu kongrede kapsamlı bir şekilde ele alınan apiterapi ve apimedika konularında geniş bilgilendirme yapılmış, bu konuların toplum sağlığını korumada uygulanabilirliği üzerinde yapılan çalışmalar özetlenmiş ve özellikle yabancı ülkelerden katılan bilim insanları tarafından konunun önemi ve uygulama yöntemleri tartışılmıştır. Sağlık Bakanlığı tarafından, tıp hekimlerince kontrollü şartlar altında uygulanabilir, tamamlayıcı, destekleyici ve alternatif tıbbi uygulamalar çerçevesine dahil edilen apiterapinin, ülkemiz arıcılığı açısından insan sağlığı ve sektöre olan ekonomik katkısı vurgulanmıştır. Arı ürünlerinin sağlık koruma ve tıbbi tedavide tamamlayıcı rolünü anlatan kamu spotları ve halk sağlığı kongrelerinin düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Ülkemizde apiterapinin tamamlayıcı tıp kapsamında sağlık kurumlarında *invivo* çalışmalara geçilmesi ile ilgili yasal düzenlemelerin ivedilikle gerçekleştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, bu kongre ülkemizin marka değerine önemli katkılar sağlamıştır. Bu katkıların gelecek yıllarda giderek ivme kazanacağı sebebi ile Kongrenin Uluslararası marka değerinin hem sektörümüze hem de ülkemize yapacağı katkılar çok önemlidir. Gerek yurt dışı gerekse yurt içinde araştırmalar yapan bilim insanlarının akademik tecrübeleri, üreticiler ve sektör katılımcıları arasında paylaşılmıştır. Üreticilerimiz ile bilim insanlarımız arasında

ortak bir bağ oluşturulmuş, ülke arıcılığının gelecekteki pozisyonuna daha etkin bir bakış açısı kazandırılmıştır.

Prof. Dr. Muhsin DOğAROğLU
Bilim Kurulu Başkanı

Ziya şAHİN
TAB Yönetim Kurulu Başkanı
Kongre Organizasyon Komitesi Başkanı

